

Informasjon til vertskommune for akuttinnkvartering 2022

Innhold

Informasjon til vertskommune for akuttinnkvartering 2022	1
Bakgrunn	3
Hvem skal bo på akuttinnkvarteringene?	3
Hva er akuttinnkvartering?	3
Hva inngår i botilbudet?	3
Ytelser til beboere ved akuttinnkvarteringene	3
Naturalytelser	4
Pengebeløp	4
Utgifter til nødvendig helsehjelp, medisiner og transport til behandling	4
Bemanning	4
Aktiviteter for beboerne	4
Informasjon til beboerne	4
Brannsikkerhet	5
Trygghet og sikkerhet	5
Kollektiv beskyttelse	5
Bosetting	5
Smittevern	5
Helsesituasjon og vertskommunens ansvar for tilbud til beboere i akuttinnkvartering	6
Helsetjenester	6
Helseundersøkelse – status	6
Helseopplysninger	6
Sårbare beboere og beboere med særskilte behov	7
Barnehageplass for barn ved akuttinnkvarteringene	7
Grunnskoleopplæring	7
Norskopplæring	8
Barneverntjenester	8
Tolk	9
Vertskommunetilskudd	9
Samarbeid mellom akuttinnkvarteringene og vertskommunene	9
Kontaktinformasjon til UDIs regionkontor	9

Bakgrunn

Som følge av krigen i Ukraina oppretter UDI nå flere akuttinnkvarteringer.

I dette dokumentet er det samlet en del informasjon som kan være nyttig for vertskommunene for akuttinnkvarteringene.

Hvem skal bo på akuttinnkvarteringene?

Ved akuttinnkvarteringene vil det hovedsakelig bo flyktninger fra Ukraina. Det kan også komme andre asylsøkere til akuttinnkvarteringene. Det avhenger av hvem som til enhver tid skal flyttes fra Nasjonalt Ankomstsenter.

Beboerne er hovedsakelig mødre med barn, familier med barn og noen få eldre personer. Omtrent 40% av de som kommer er barn. Både voksne og barn har for kort tid siden opplevd en dramatisk flukt og kan ha vært utsatt for ekstreme hendelser. Flere kan også ha familiemedlemmer eller slektninger som fremdeles er i Ukraina og som de er bekymret for.

Før de ankommer akuttinnkvarteringene, skal de, som et minimum, ha gjennomført registrering hos Politiets utlendingsenhet (PU).

Hva er akuttinnkvartering?

Akuttinnkvartering er et botilbud til asylsøkere ved høye ankomster. Tilbudet skal være nøkternt, tilstrekkelig og sikre beboernes grunnleggende behov, og deres behov for trygghet og sikkerhet.

Akuttinnkvarteringene skal drives i tråd med avtalen mellom UDI og driftsoperatør, og i tråd med krav fra UDI. I Krav til drift av akuttinnkvartering (se vedlegg) legges rammene for store deler av innkvarteringstilbudet, som boforhold, fellesarealer, bespisning, utstyr, sikkerhet og trygghet. I tillegg til dette har UDI og driftsoperatører gjort avtale om ytterligere krav til hvordan akuttinnkvarteringene skal drives. Mange av de sentrale kravene som UDI stiller til akuttinnkvarteringene, både i kravspesifikasjonen og i tilleggssavtalen, blir kort oppsummert under.

Hva inngår i botilbudet?

Ved akuttinnkvarteringen skal alle beboerne ha en seng å sove i og tilgang til bad og toalett. Beboerne skal ha mulighet til å vaske og tørke klærne sine.

I tillegg til soverommene, skal beboerne ha tilgang til fellesrom for sosialt samvær og det skal være lekearealer for barn, både ute og inne. Det skal være trådløst internett i boenhetene og i fellesarealene.

Ved akuttinnkvarteringene er matservering inkludert i botilbudet (kantine eller catering). Det skal også være tilgjengelig tilrettelagt mat for små barn og babyer.

Ytelser til beboere ved akuttinnkvarteringene

Beboere ved akuttinnkvarteringene får utlevert utstyr (naturalytelser), pengebeløp og de kan søke UDI om støtte til andre utgifter. Dette er nærmere beskrevet i [UDI 2008-035 Retningslinjer om ytelser til beboere i asylmottak](#), med [vedlegg](#), og i Krav til drift av akuttinnkvartering (se vedlegg). Beboere i akuttinnkvarteringene har rettigheter som tilsvarer rettighetene til beboere i transittmottak, jf. [UDI 2008-035, punkt 7 og spesielt punkt 7.2.](#)

Naturalytelser

De fleste beboerne har fått utlevert klespakke da de kom til Norge.

Når de kommer til akuttinnkvarteringene, får de utlevert hygieneartikler og sengetøy.

Det skal være tilgjengelig bleier til små barn, og utstyr til utlån til foreldre med små barn, inkludert tåteflasker og steriliseringsutstyr.

Pengebeløp

Beboerne får utbetalt et pengebeløp (basisytelse) to ganger per måned. Beløpet skal dekke beboers personlige utgifter, og er beregnet med bakgrunn i at det er matservering ved innkvarteringene. Pr. mars 2022 er satsene for basisytelse per måned 447 kroner for voksne og 402 kroner for barn i familie. Enslige forsørgere mottar et tilleggsbeløp på 264 kroner.

Beboere som får vedtak om oppholdstillatelse, har rett til barnetrygd. Foreldre/foresatte skal søke om barnetrygd hos NAV. Basisytelsen er subsidær. Når en beboer får utbetalt barnetrygd blir basisytelsen redusert tilsvarende.

Utgifter til nødvendig helsehjelp, medisiner og transport til behandling

Beboerne får dekket nødvendige utgifter, som egenandeler til helsehjelp, medisiner og transport til behandling, og kan søke om å få dekket enkelte andre utgifter, jf. [UDI 2008-035, punkt 7](#). Dere kan lese mer om dekning av utgifter til helsehjelp under avsnittet om Helsesituasjon og Kommunens ansvar.

Ansatte ved akuttinnkvarteringene skal hjelpe beboerne som har behov for å søke om ytelser.

Bemanning

Akuttinnkvarteringene er døgnbemannet.

Aktiviteter for beboerne

UDI ønsker at frivillige og organisasjoner som ønsker å tilby/gjennomføre aktiviteter for beboerne har dialog med akuttinnkvarteringen. Dette er nyttig både for å sikre at aktivitetene som tilbys er noe som er av interesse for beboerne, og for å finne praktiske løsninger for gjennomføring. Aktører som ønsker å tilby aktiviteter for beboerne skal inngå samarbeidsavtale med driftsoperatøren for akuttinnkvarteringen, blant annet for å sikre at UDIs krav til sikkerhet og personvern blir ivaretatt.

Akuttinnkvarteringen skal også legge til rette for at beboerne får delta i kommunale/frivillige aktivitetstilbud i den tiden de oppholder seg der.

Informasjon til beboerne

I akuttinnkvarteringene skal beboerne få informasjon som er nødvendig og nyttig under sitt opphold.

Det kan være praktisk informasjon om innkvarteringen (brannvern, husregler), sikkerhetsmessige forhold og hva de skal gjøre ved behov for øyeblikkelig hjelp. De skal også få informasjon om kommunale tjenester som skole, lege, tilbud i nærmiljøet (transport, butikker, annet), og bosettingsprosessen.

Brannsikkerhet

Akuttinnkvarteringene skal imøtekomme alle krav til innkvartering i brannvernlovgivningen. I tillegg skal de følge UDIs krav om en brannvernansvarlig blant de ansatte, og en brannvernleder der dette er påkrevd. Akuttinnkvarteringene skal ha rutiner for brannberedskap og gjennomføre systematisk sjekk av brannrisikoer. Det skal gjennomføres kvartalsvise brannøvelser, hvor både ansatte og beboere skal delta, med mindre brannvesenet har bestemt noe annet.

Akuttinnkvarteringen skal gi beboerne informasjon om brannsikkerhet, branninstrukser og sørge for at beboerne er kjent med hvor rømningsveier og brannslukkingsutstyr er. Beboerne skal få informasjonen på et språk de forstår.

Trygghet og sikkerhet

Akuttinnkvarteringene skal gjøre en risikovurdering, og iverksette tiltak for å ivareta sikkerheten til beboerne.

Beboerne skal skjermes mot uønsket eksponering i media, og uønsket oppmerksomhet fra utenforstående personer eller organisasjoner. Av hensyn til beboernes sikkerhet skal akuttinnkvarteringene føre kontroll med hvem som besøker stedet.

Akuttinnkvarteringene skal melde til barnevernet i tråd med opplysningsplikten.

Beboere som utsettes for straffbare handlinger i eller utenfor akuttinnkvarteringen, skal få bistand fra ansatte til å anmelde forholdet til politiet, dersom de ønsker det.

Beboerne skal få informasjon fra de ansatte om hva de kan gjøre, og hvem de skal henvende seg til, ved behov for øyeblikkelig hjelp.

Kollektiv beskyttelse

Regjeringen har besluttet å gi midlertidig kollektiv beskyttelse til ukrainske statsborgere. Det betyr at ukrainere på flukt slipper tidkrevende individuell behandling. Det vil gå raskere å hjelpe dem. Vanligvis skal beskyttelsesbehovet vurderes individuelt. Midlertidig kollektiv beskyttelse innebærer at man gir beskyttelse til en hel gruppe. Denne kollektive beskyttelsen gjelder i første omgang for inntil et år, og kan forlenges med inntil tre år fra den ble gitt første gang.

Bosetting

Det er stor interesse blant kommuner for å bosette ukrainere.

Det er forventet at ukrainerne vil bli boende ved akuttinnkvarteringene til de får tilbud om annen innkvartering. Det kan være i ordinært asylmottak eller bosetting i en kommune. IMDi jobber aktivt med bosettingsarbeidet for denne gruppen.

Akuttinnkvarteringene har en ansatt som er ansvarlig for koordinering av bosettingsarbeidet, og som er kontaktperson opp mot IMDi og bosettingskommuner. Alle ansatte i akuttinnkvarteringene, skal gi informasjon om bosetting.

Smittevern

UDI har i samarbeid med Folkehelseinstituttet og Helsedirektoratet utviklet en smittevernveileder tilpasset asylmottak. [Veileder for smittevern i asylmottak](#) er under revidering og oppdateringen blir tilgjengelig på UDIs nettsider. Den oppdateres i tråd med

nasjonale anbefalinger og føringer, gjennom lenker til oppdatert informasjon på nettsidene til helsemyndighetene. Veilederen gjelder også for akuttinnkvarteringene.

UDI anbefaler at driftsoperatører for akuttinnkvarteringene har tett dialog med lokale helsemyndigheter om hvordan tiltakene i veilederen kan gjennomføres lokalt. UDI anbefaler at driftsoperatør har en særlig tett dialog med smittevernoverlegen i vertskommunen. I dialogen må det tas hensyn til akuttinnkvarteringsens boligmasse, for å sikre tilpasset smittevern for beboerne.

Helsesituasjon og vertskommunens ansvar for tilbud til beboere i akuttinnkvartering

Sektoransvarsprinsippet gjelder for kommuner med akuttinnkvartering, og kommunene har ansvar for å gi lovpålagte tjenester til beboerne.

Helsetjenester

Asylsøkere og flyktninger har samme rett til helsetjenester som den øvrige befolkningen. Dette er nærmere beskrevet i Helsedirektoratets digitale veileder [Helsetjenester til asylsøkere, flyktninger og familiegjennforente](#).

Retten til helsehjelp for asylsøkere gjelder fra de kommer til Norge for å søke beskyttelse. Rettighetene gjelder også personer som bor i akuttinnkvarteringene. Rettighetene omfatter både somatisk og psykisk helsehjelp fra kommune- og spesialisthelsetjeneste, inkludert hjelp for rusmiddelproblemer, se [forskrift om rett til helse- og omsorgstjenester til personer uten fast opphold i riket § 6](#).

Enkelte beboere (blant annet barn) ved akuttinnkvarteringen har rett til tannhelsetjenester, se [Helsedirektoratets veileder](#), punkt. 5.3.

Beboere som ikke har rettigheter i den offentlige tannhelsetjenesten, og som har behov for akutt tannbehandling, kan få dekket utgifter til akutt tannbehandling gjennom tilleggsytelse fra UDI. For mer informasjon om hva som anses som akutt tannbehandling og rutiner for fakturering, se [Helsedirektoratets veileder](#), punkt. 5.3.

Dersom en beboer uttrykker behov for tannhelsehjelp, skal akuttinnkvarteringen hjelpe beboer med å kontakte tannlege eller annet tannhelsepersonell.

Helseundersøkelse – status

Normalt har alle asylsøkere gjennomgått lovpålagt tuberkulosescreening på Nasjonalt ankomstsenter (Råde kommune). De skal også ha fått tilbud om covid-19-vaksine. I dagens situasjon vil det være noen som ikke har fått dette.

Helseopplysninger

Helseopplysninger skal alltid formidles direkte mellom helsetjenestene i de ulike kommunene, og skal ikke sendes via UDI eller mottak/akuttinnkvartering. Helseopplysninger om beboere som kommer fra Nasjonalt Ankomstsenter til akuttinnkvarteringene skal komme fra helsetjenesten i Råde kommune.

Sårbare beboere og beboere med særskilte behov

Hvis ansatte ved akuttinnkvarteringene avdekker sårbare¹ beboere eller personer med særskilte behov skal de hjelpe dem med å komme i kontakt med aktuelle sektormyndigheter i vertskommunen. Akuttinnkvarteringene skal samarbeide med helsetjenesten i kommunen og legge til rette for at beboernes behov blir ivaretatt.

Personer med særskilte behov bør identifiseres og følges opp så tidlig som mulig etter ankomst til landet, se veileder for helsetjenester [punkt 4.2 Tidlig identifisering av oppfølgingsbehov](#).

Det er viktig at informasjon om helse og eventuelle behov for tilrettelegging blir tilstrekkelig dokumentert, og at det formidles fra helsetjenesten i vertskommunen til helsetjenesten i kommunen som beboer blir bosatt i.

Barnehageplass for barn ved akuttinnkvarteringene

Det er opp til kommunen å stille barnehageplasser til disposisjon for barn i akuttinnkvarteringene. Barnehagetilbud vil være et viktig bidrag til avlastning for foreldre i akuttinnkvarteringene, og gi mulighet for deltakelse i norskundervisning og andre aktiviteter i regi av frivillige organisasjoner.

Hvis barn gis tilbud om barnehageplass, vil UDI betale tilskudd til kommunen. For ettåringer utbetales tilskudd tidligst fra den måneden barnet fyller ett år. Tilskuddet inkluderer foreldrebetaling og kostpenger. Hvis vertskommunen velger å kun tilby kjernetid, kompenseres det kun for kjernetid. Det utbetales barnehagetilskudd for alle barnehageplasser som stilles til disposisjon.

Tilskuddet blir administrert av UDI, og gjelder for alle godkjente barnehager. Utbetaling av barnehagetilskuddet baseres på rapportering fra akuttinnkvarteringen til UDIs regionkontor. Dere kan lese mer om ordningen og se hvilke satser som gjelder i [UDI 2011-025 Retningslinjer for tilskudd til vertskommuner for asylmottak og omsorgssenter](#), punkt 3.5.1, samt [vedlegg](#).

Grunnskoleopplæring

Alle barn og unge i grunnskolealder (6-16 år) som oppholder seg i Norge har rett til offentlig grunnskoleopplæring. Denne retten gjelder dersom det er sannsynlig at barnet skal oppholde seg i landet lengre enn tre måneder jf. [lov om grunnskolen og den videregående opplæringa](#) (opplæringsloven) § 2-1.

Det innebærer at barn i grunnskolealder ved akuttinnkvarteringene har rett til grunnskoleopplæring. Retten skal oppfylles så raskt som mulig, og ikke i noe tilfelle mer enn én måned etter det tidspunkt det er sannsynlig at barnet skal oppholde seg i landet mer enn tre måneder.

Kommunen må starte opplæringen så raskt som mulig, selv om det ikke er mulig å gi et fullstendig opplæringstilbud i tråd med opplæringsloven. Månedensfristen gjelder fra det tidspunktet barnet ankommer landet, og starter ikke på nytt dersom barnet flytter mellom

¹ Personer regnes som å tilhøre en sårbar gruppe hvis et eller flere forhold gjelder dem: har vært utsatt for vold eller mishandling i familien, er utsatt for tvangsekteskap, er utsatt for kjønnslemllestelse, er utsatt for menneskehandel, er gift og under 18 år (barneekteskap), har vært utsatt for tortur, voldtekt eller andre former for fysisk, psykisk eller seksualisert vold, er under 18 år, herunder enslige mindreårige, er lesbisk, homofil, bifil, transperson eller interseksuell, er gravid, er eldre, er enslig foreldre med mindreårige barn, har nedsatt funksjonsevne har alvorlige fysiske eller psykiske helseproblemer.

kommuner. Det er heller ikke anledning for kommunen å la være å gi opplæring fordi det er sannsynlig at barnet skal være i den aktuelle kommunen i mindre enn én måned.

Elever i grunnskolen med annet morsmål enn norsk og samisk har rett til særskilt norskopplæring, til de har tilstrekkelige norskkunnskaper til å følge ordinær undervisning, jf. oppl. § 2-8. Kommunen har hjemmel til å organisere særskilte opplæringstilbud for nyankomne elever i egne grupper og klasser. Det skal fattes vedtak om slik særskilt opplæring i klasse, og vedtaket forutsetter samtykke fra elev eller foresatt.

Barna har ankommet Norge i en akutt krisesituasjon, og skal oppholde seg midlertidig på en akuttinnkvartering. Vi gjør oppmerksom på at det er opp til kommunen hvordan tilpasset opplæringstilbud organiseres jf. oppl. § 1-3.

Det kan være behov for å presisere forskjellen mellom rett og plikt til opplæring. Retten inntreffer så snart som mulig og senest innen en måned. Fra barnet har oppholdt seg i Norge i tre måneder inntreffer også plikt til grunnskoleopplæring jf. opplæringsloven § 2-1 annet ledd. Plikten er en opplæringsplikt, ikke en plikt til å gå i den offentlige grunnskolen.

Det bør være tett dialog og samarbeid mellom akuttinnkvarteringene og kommunen om skoletilbudet. Akuttinnkvarteringene skal følge opp at barn og ungdom i skolepliktig alder blir meldt inn og ut av grunnskolen.

Personer som er over skolepliktig alder, og som trenger grunnskoleopplæring har rett til denne opplæringen jf. oppl. § 4A-1. Retten til grunnskoleopplæring gjelder når de ikke har rett til videregående opplæring jf. oppl. § 3-1. For ytterligere informasjon, se opplæringsloven kapittel 4A. *Opplæring spesielt organisert for voksne.*

Norskopplæring

Beboere i alderen 18 og 67 år ved akuttinnkvarteringene har rett og plikt til å delta i norskopplæring og samfunnskunnskap, jf. [integreringsloven](#) § 26. Vertskommunen skal tilby opplæring så snart som mulig etter at beboer er registrert ved akuttinnkvarteringen i kommunen. Det har vært kort tid til forberedelser, det kan derfor være krevende å få på plass et opplæringstilbud raskt for denne gruppen. Det gjelder særlig undervisning i samfunnskunnskap, hvor vertskommunen må vurdere hva som er mulig å tilby før beboerne skal flytte.

Hvilke beboere som har rett og plikt til norskopplæring vil være synlig for vertskommunen i Nasjonalt Introduksjonsregister (NIR). Det kan variere når informasjonen blir synlig i datasystemene. UDI anbefaler at vertskommune og akuttinnkvartering har dialog om når beboerne kan starte opplæringen. Akuttinnkvarteringene skal samarbeide med vertskommunene for å koordinere deltakelse i undervisning og legge til rette for transport.

Ved behov kan vertskommunen for akuttinnkvartering ta kontakt med IMDi.

Barneverntjenester

Lov om barneverntjenester gjelder alle barn i Norge uavhengig av status og statsborgerskap. Den gjelder også for barn i akuttinnkvartering med særlig behov for hjelp. Ansvar er beskrevet i rundskriv fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet [Barneverntjenestens ansvar for enslige mindreårige asylsøkere og andre mindreårige personer i mottak, omsorgssentre og kommuner \(Q-06/2010\).](#)

Tolk

Ved språkbarrierer er tolking nødvendig for å sikre likeverdige tjenester til alle, og for å sikre at beboerne i akuttinnkvarteringene får god tilgang til kommunale tjenester.

Forvaltningsloven forplikter kommunen til å gi veiledning innenfor sine områder. Det forutsetter bruk av kvalifisert tolk ved behov. Det er den instansen som trenger tolk som skal bestille og betale for tjenesten. Barn skal aldri brukes som tolk, jf. [forvaltningsloven § 11 e](#).

Bruk av tolk i forbindelse med helsetjenester omtales i Helsedirektoratets veileder [Helsetjenester til asylsøkere, flyktninger og familiegjennforente](#).

På IMDis nettside kan dere finne råd og veiledning om [tolking i offentlig sektor](#).

Vertskommunetilskudd

Vertskommunene får tilskudd fra staten for å sikre at beboerne får de tjenestene de har krav på. Tilskuddet skal dekke kommunenes gjennomsnittlige utgifter for de tjenester de skal gi. Satsene for tilskuddsordningen fastsettes årlig, i forbindelse med vedtak av statsbudsjettet.

For 2022 er satsene:

Grunnsats per kommune per år, uavhengig av antall mottaksplasser	kr 719 186
Satser per plass per år i akuttinnkvartering	kr 11 038

Tilskuddet utbetales for den perioden akuttinnkvarteringen er i drift.

Tilskuddet utbetales automatisk fra UDI til kommunene kvartalsvis, i januar, april, juli og oktober. Kommunene trenger ikke å søke om tilskuddet.

UDIs retningslinje [UDI 2011-025 Tilskudd til vertskommuner for asylmottak og omsorgssenter](#) inneholder informasjon om hva vertskommunetilskuddet skal dekke, hva kommunene kan søke særtilskudd for og rutiner for utbetaling av tilskuddet.

Samarbeid mellom akuttinnkvarteringene og vertskommunene

Akuttinnkvarteringene skal tilstrebe et godt løpende samarbeid med vertskommunene. Det er særlig viktig i saker om barnehage, skole, voksenopplæring, helsetjeneste og barnevern.

Akuttinnkvarteringene skal legge til rette for at beboere møter til avtaler med ulike instanser.

Kontaktinformasjon til UDIs regionkontor

Det er UDIs regionkontor som har ansvar for å følge opp, gi veiledning og informasjon til akuttinnkvarteringene.

Akuttinnkvarteringene har egne kontaktpersoner på sine respektive regionkontor.

Kontaktinformasjonen til regionkontorene finnes på [UDIs nettsider](#).